

Ajankohtaista

Erityisasiantuntija Nina Lehtosalo, ympäristöministeriö
MUTKU-päivät, 22.-23.9.2021

Hallinnollisia asioita

- Valtioneuvostossa on otettu/otetaan käyttöön yhteinen sähköpostiosoitteen pääte **gov.fi** syksyn 2021 aikana.
- Ministeriöiden toimialakohtaiset osoitteet yksilöidään lisäämällä ministeriön tunnus osaksi sähköpostiosoitetta, esim. **kirjaamo.ym@gov.fi**.
- Hallinnon uudistamista edistetään työryhmissä:
 - VM: Maakuntien (hyvinvointialueiden) uudet tehtävät ja rahoitusjärjestelyt 31.12.2022 asti
 - VM: Valtion aluehallinnon virastorakenteen ja tehtävienjaon selvityshanke 31.3.2022 asti
 - Mitä tapahtuu AVI-ELY kokonaisuudelle?

Määrärahat 2021

- Ympäristön kunnostamiseen ja maaperänsuojelun kehittämiseen 2 350 000 euroa.
 - Maaperä kuntoon-ohjelma
 - KAJAK-hanke
 - SYKE:n työt (YSL-PIMA/MASA-säädösvalmistelu, sedimenttien pilaantuneisuus, MATTI-järjestelmän kehittäminen ja kansallinen ja kansainvälinen asiantuntijatyö)
 - Kaivosasiantuntijan 70 % työpanos (KAJAK-hanke)
- Lisäksi tullaan osoittamaan 2-vuotinen määräraha isännällisten kohteiden edistämiseen.
- Pilaantuneiden maiden kunnostustoimiin 1 521 000 euroa.
- Vuoden 2022 budjettiesitys käsitellään 27.9. ylimääräisessä raha-asiainvaliokunnassa sekä valtioneuvoston yleisistunnossa ja julkaistaan osoitteessa budjetti.vm.fi.

Euroopan komission toimintasuunnitelma kohti ilman, veden ja maaperän saasteettomuutta

- Komissio antoi tiedonannon toimintasuunnitelmasta 12.5.2021.
- Suunnitelma sisältää vision vuodelle 2050 maailmasta, jossa saastuminen on vähennetty tasolle, joka ei enää ole haitallinen ihmisten terveydelle ja luonnon ekosysteemeille.
- Toimintasuunnitelmassa esitetään useita lippulaivahankkeita ja toimia, kuten ”**vähennetään maaperän pilaantumista ja lisätään ennallistamista**”.
- Ehdotusta käsiteltiin ympäristöneuvostossa 10.6., mutta käsittely ei tällä hetkellä jatku, koska nykyinen EU:n pj-maa Slovenia ei ole valmistelemassa toimintaohjelmasta neuvoston päätelmiä syksyllä 2021.

VN TEAS -hanke ”Kohti nollapäästöjä ja -pilaantumista – Ympäristöpolitiikan ja -sääntelyn ennakointi 2030”

- Toteuttajana SYKE, Tyrsky-konsultointi Oy ja SEI Tallinna.
- Hanke toteutetaan vuoden 2021 aikana.
- Tavoitteena ennakoida tutkimuksellisin menetelmin tulevaa sääntelyä vuoteen 2030 mennessä perinteisen ympäristöpolitiikan saralla ottaen huomioon tieteellisen tiedon kehittymisen, uudet sääntelytarpeet, uudet ympäristöriskit, sääntelyinnovaatioiden hyödyntämisen erityisesti vaikeasti hallittavien päästöjen osalta, muutokset sääntelyn hyväksyttävyydessä, jne.
- Työssä käydään läpi laajasti erilaisia politiikka-aloitteita EU:ssa ja EU-maissa sekä toteutetaan laaja kirjallisuusselvitys, asiantuntijahaastatteluja sekä työpajat kotimaisten toimijoiden kanssa syys- ja marraskuussa.

Lyijyhaulien käyttöä koskevat rajoitukset

- Valtioneuvosto on kesäkuun lopussa päättänyt REACH-asetuksen mukaisen lyijyhaulien kosteikkokäyttöä koskevan rajoituksen kansallisesta toimeenpanosta. Yksimielisellä päätöksellä Suomessa tullaan 15.2.2023 alkaen soveltamaan perusmuotoista rajoitusta.
- **Lyijy II** eli ammuksia ja kalastusvälineitä koskeva II-vaiheen lyijyrajoitusehdotus on julkaistu 24.3.2021 ja meneillään on 6 kk julkinen kuuleminen: <https://echa.europa.eu/-/towards-sustainable-outdoor-shooting-and-fishing-echa-propose-s-restrictions-on-lead-use>).
 - Komissio antanee asetusehdotuksen vuoden 2022 aikana
 - Käsittely REACH-komiteassa, äänestys vuonna 2023?
- Ampumaratojen ympäristölupa – Opas toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille (2012) –oppaan päivittäminen mm. vanhentuneiden lainsäädäntöviittausten

osalta.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

EU:n maaperästrategian päivityksen tilanne

- Julkinen kuuleminen päättyi 27.4.2021.
- Komissio järjestää 30.9.kokouksen jäsenmaiden edustajien kanssa vaihtaakseen ajatuksia EU:n maaperästrategiasta. Suomea kokouksessa edustavat ym, mmm sekä SYKE.
- Viimeisimmän kesällä tulleen komission uusia aloitteita koskevan aikataulutuksen mukaan maaperästrategia annetaan vasta vuoden lopulla eli 22.12.2021.

Biodiversiteettistrategian toimeenpano

- Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö rahoittivat SYKEN ja Luken yhteishankkeen (EU:n biodiversiteettistrategian 2030 vaikutus Suomen kannalta, VASU), jossa arvioitiin, miten EU:n 2030 biodiversiteettistrategian asettamat tavoitteet tulee huomioida Suomen kansallisen biodiversiteetti-strategian suunnittelussa.

VASU-hankkeessa arvioitiin

- lähtötilanne strategian sisältämien määrällisten suojelu- ja ennallistamistavoitteiden osalta sekä
- strategian sisältämien määrällisten tavoitteiden vaikutuksia, mikäli tavoitteet toteutettaisiin Suomessa täysimääräisesti.
- Strategian yhtenä tavoitteena on **”Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamisessa on edistytty merkittävästi”**.

- MATTI-kohteista 9 600 sijaitsee 100 metrin etäisyydellä merkittävistä luontoalueista.
 - Vuosina 2022 -23 tavoitteena on kartoittaa pilaantuneeksi epäillyt maa-alueet, joilla on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia erityistä suojelua vaativiin luontoarvoihin ja luonnon monimuotoisuuteen.
 - Tutkimuksia ja selvityksiä kohdennetaan vuosittain kymmenelle merkittäviksi priorisoiduille alueille.
- Tuetaan lainsäädäntöuudistuksin pilaantuneiden maa-alueiden kestäväää kunnostamista sekä pilaantuneiden tai heikentyneiden maa-ainesten turvallista käyttöä.
 - Tavoitteena on nostaa puhdistettavilta maa-alueilta kaivettujen, hyötykäyttöön ohjautuvien maa-ainesten määrä 50 %:in vuoteen 2030 mennessä sekä puhdistaa 40–50 alueen maaperää vuosittain osittain tai kokonaan *in situ* – ja *on site* -puhdistusmenetelmin.
 - Lainsäädännön vaikutuksia toimialan muutoksiin arvioidaan tekemällä erillisselvitykset kestävien kunnostusratkaisujen edistymisestä.

- KAJAK I -hankkeen aikana koottiin tietoa 386 kaivannaisjätealueesta. KAJAK-kohteet valikoituneet ensivaiheessa lähinnä malmiesiintymän mineralogisten ominaisuuksien sekä hapontuottopotentialin ja metallien liukenevuuden perusteella.
- Sijaintinsa perusteella 286 vanhalla kaivannaisjätealueella saattaa olla vaikutusta merkittäviin luontoalueisiin.
- Vuoteen 2030 mennessä arvioidaan käytöstä poistettujen tai hylättyjen kaivannaisjätteiden ympäristövaikutuksia tärkeille pohjavesialueille, vesistöille, suojelualueille ja luonnon monimuotoisuuden kannalta muille merkittäville kohteille sekä jätealueiden riskienhallintatoimien tarvetta.
- Työ aloitetaan kokoamalla tietoja tunnistetuista riskikohteista ja arvioimalla kaivannaisjätealueisiin liittyvät selvitys- ja jatkotoimenpidetarpeet. Tämän jälkeen on tarkoitus valmistella valtakunnallinen ohjelma täydentävien selvitysten ja riskienhallintatoimien toteutuksesta.

Ympäristövahinkopäivystys

- Ympäristöministeriössä suunnitellaan ja selvitetään ympäristövahinkopäivystyksen järjestämistä. Tällä hetkellä asiantuntija-apua pelastusviranomaisille on pääsääntöisesti saatavilla ainoastaan virka-aikaan.
- Ajatuksena on, että ympäristövahinkopäivystys perustetaan Suomen ympäristökeskuksen ja ELY-keskusten yhteistyönä.
- Päivystyksen kehittämiseen ja kokeiluun on varattu 3-vuotinen määräraha.
- Erilaisista päivystysvaihtoehdoista on laadittu selvitys, joka valmistui kesäkuussa.
- Tällä hetkellä selvitetään ELY-keskusten mahdollisuuksia ja halukkuutta osallistua kokeiluun ja päätöst kokeilun aloittamisesta tehtäneen y-johdajien toimesta syksyn aikana.

Maaperakuntoon.fi-sivuston uudistaminen

- Ympäristöhallinnossa on meneillään laaja verkkopalveluiden uudistus. Uudistuksen kohteena ovat: ym.fi, ymparisto.fi, ely-keskus.fi, maaperakuntoon.fi, suomi.fi sekä Aluehallinnon asiointipalvelu.
- Maaperakuntoon.fi-sivustosta tulee ympäristöministeriön rahoittama organisaatoriippumaton erillissivusto.
- Uudistustyö on käynnissä ja vanhojen sisältöjen lisäksi tulossa on myös uutta sisältöä mm. hallinnossa meneillään olevista asioista.
- Sisällöntuotannosta vastaa myös jatkossa Pirkanmaan ELY-keskus, mutta työtä tukee eri organisaatioiden edustajista koostuva toimituskunta.
- Tärkein sisältö tulee saataville myös ruotsiksi ja englanniksi.

Lainvalmistelun tilannekatsaus

- Tällä vaalikaudella uudistetaan merkittävä osa ympäristöministeriön toimialan keskeisestä lainsäädännöstä.
- **Luonnonsuojelulainsäädännön uudistaminen**
 - HE luonnonsuojelulaiksi syysistuntokausi 2021
 - HE rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi; syysistuntokausi 2021
- **Ilmastolain uudistaminen**; HE syysistuntokausi 2021
- **Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen**, HE syysistuntokausi 2022
- Toissijaisen vastuujärjestelmän (TOVA) kehittäminen ympäristövahingoille; HE syysistuntokausi 2022
- Jätelainsäädännön muutokset

TOVA

- TOVA-lainsäädäntöhankkeen toimikausi 1.1.2020-31.10.2021.
- Ensimmäinen luonnos laiksi ympäristövahinkorahastosta 6/2021
 - Valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, sis. ÖSRAn ja ns. TOVA-puolen
 - Ympäristövahinkojen ja ympäristövahinkojen torjuntakustannusten korvaaminen maa- ja merialueilla
 - Harkinnanvarainen, täydentävä rahoitus öljyntorjunnan kalustoinvestointeihin (erillinen rahoituspohja, valtion budjetti)
 - Maksuvelvollisten ja maksujen suuruuden määrittely
 - Vuosittainen tai kertaluonteinen ympäristövahinkomaksu
- HE-luonnos lausuntokierrokselle 12/2021-1/2022.
- HE eduskunnalle syysistuntokauden alussa 2022.

PIMA-sääntelyyn liittyvät uudistukset

- **YSL 14 luvun säännösten ja PIMA-asetuksen tarkistaminen**
 - Taustalla SYKE:n ja ELY-keskusten selvitykset (PIMA-päätösseuranta, SEPA - ja SILPPU -selvitykset) sekä erilaiset käytännöt ja ”ilmaisen työn tekeminen”.
 - Tavoitteena: Käytäntöjen yhtenäistäminen sekä riittävien resurssien varmistaminen valvontamaksutuloilla.
- **Uusi sääntelyehdotus**
 - **YSL 14 luvun päivitys sekä uusi 14 a luku**
 - **VnA: Pima-asetuksen päivitys sekä MASA-asetus 2.0.**
 - **Alustava aikataulu:**

Perusvalmistelu käynnissä
- 14 luvun pykäläluonnosten
kommentointikierros

Kevät 2022?:
- Työpaja keskeisten sidosryhmien
kanssa
- Lausuntokierros
- Avoin kuulemistilaisuus
lausuntokierroksen aikana

Syksy 2022?:
- Notifiointi
- HE syysistuntokausi 2022
Vna lain vahvistamisen jälkeen

Keskeisiä ajatuksia ympäristönsuojelulain 14 luvun tarkistamiseen

Ilmoitusmenettelyn laajentaminen
puhdistustarpeen arviointiin sekä haitta-
aineita tai jätteitä sisältävän maaperän
kaivamiseen

Eri tilanteisiin räätälöidyt ilmoituslomakkeet
ja päätöspohjat

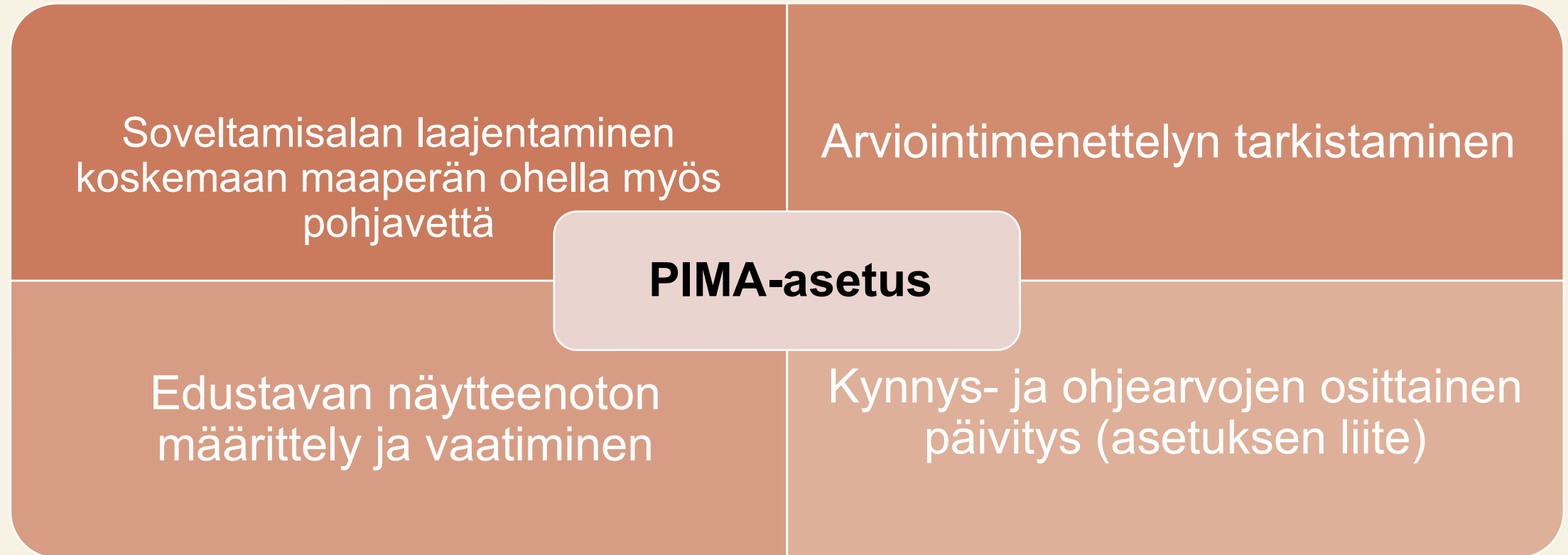
YSL 14 luku

Laajennetut valvontamaksutulot

Vaatimus kestävyys arvioinnista
kunnostuksen suunnittelussa / toteutuksessa

PIMA-asetuksen muutos

Kaivoslain uudistus

- Runsaasti kirjauksia hallitusohjelmassa kuten
 - Kaivoslainsäädäntö uudistetaan. Uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen.
 - Otetaan huomioon suunnitellun kaivoksen ympäristövaikutukset mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
 - Kehitetään vakuussäätelyä siten, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa.
 - Selvitetään malminetsintäoikeuden lupaprosesseja, käytänteitä ja mahdollisia rajoittamistarpeita luonnonsuojelualueilla.
- Kaivoslain uudistuksella on tiivis yhteys moniin ympäristöministeriön hallinnonalan lakiin, kuten LSL, MRL, YSL, ympäristövastuusäätely.

- Kaivoslain uudistuksen valmistelu on siirtymässä lausuntovaiheeseen.
 - HE kaivoslain uudistamiseksi syysistuntokaudella 2021, viikolla 50.
 - Ympäristöministeriö on jäsenenä työryhmätyössä ja on esittänyt runsaasti kommentteja käsittelyssä olleisiin pykälä- ja perusteluluonnoksiin.

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi elinympäristöjen kunnostus-, hoito- ja ennallistamishankkeisiin vuosina 2021-2030 myönnettävästä valtionavustuksesta

- Valtioneuvosto teki 27.5.2021 periaatepäätöksen Helmi-elinympäristöohjelmasta, jonka pääasiallisena tavoitteena on vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja parantaa elinympäristöjen tilaa muun muassa suojelemalla ja ennallistamalla soita, kunnostamalla ja hoitamalla lintuvesiä, perinnebiotooppeja ja metsäisiä elinympäristöjä sekä kunnostamalla pienvesiä ja rantaluontoa.
- Helmi-ohjelmassa asetetaan vuoteen 2030 ulottuvat määrälliset ja laadulliset tavoitteet elinympäristöjen kunnostukselle sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella. Ohjelma toteutetaan 40 toimenpiteellä.
- Tavoitteena tukea taloudellisesti Helmi-ohjelman tavoitteita edistäviä ja luonnon monimuotoisuutta parantavia/turvaavia hankkeita.

- Avustusta voidaan myöntää kunnille, kuntayhtymille, yhdistyksille ja säätiöille.
- Määräaikainen asetus on tarkoitus antaa lokakuussa ja saattaa voimaan hyvin pian sen jälkeen.
- Lausuntovaihe meneillään, päättyy 22.9.2021.

<https://ym.fi/helmi> - Helmi-elinympäristöohjelma

<https://hankeikkuna.vnv.fi/app#/lainsaadanto/73331/kuvaukset> - Hankkeen tiedot valtioneuvoston sivuilla

[Luonnos valtioneuvoston asetukseksi elinympäristöjen kunnostus- hoito- ja ennallistamishankkeisiin vuosina 2021-2030 myönnettävästä valtionavustuksesta.docx](#)

- Asetusluonnos

[Asetuksen perustelumuistio.docx](#) - Perustelumuistio

Kiitos!

Lisätietoja:

Erityisasiantuntija Nina Lehtosalo

puh. 050 4679450

nina.lehtosalo@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment